

Vuoden 2023 eduskuntavaalien vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen

Kaupunginhallitus 23.01.2023 § 32
600/00.00.00.02/2022

Valmistelija

Hallintojohtaja

Vaalilaki 15 § (20.5.2016/361):

”Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

- 1) kutakin äänestysaluetta varten *vaalilautakunta*, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä
- 2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä ja kotiaäänestystä varten yksi tai useampi *vaalitoimikunta*, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.”

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin sekä vaalitoimitsijoihin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä (vaalilain 16 ja 17 §). Perusteluna on, että näiden vaaliviranomaisten tehtävät ja toiminta rinnastuvat tosiasialliseen hallintotoimintaan. Kaikkien vaaliviranomaisten toimintaa ohjaa kuitenkin vaalilain (9 a §), joka velvoittaa puolueettomaan toimintaan.

Vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat asetetaan erikseen jokaisia vaaleja varten ja ne toimivat vain yksissä vaaleissa. Käytännössä kunnanhallitus voi usein valita samat jäsenet ja varajäsenet saman äänestysalueen vaalilautakuntaan. Tästä on vaalien kitkattomalle kululle hyötyä, sillä vaalilautakuntiin on pyrittävä valitsemaan riittävän kokemuksen ja pätevyyden saavuttaneita henkilöitä.

Tasa-arvolaki 4 a §:

”Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä sekä kunnallisissa että kuntien välisen yhteistoiminnan

toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.”

Tasa-arvolain vaatimukset on täytettävä erikseen jäsenten ja varajäsenten osalta. Kun vaalitoimikunnassa kuitenkin on vain kolme jäsentä, ei kiintiö voi toteutua, vaan yksi toisen sukupuolen edustaja on riittävä.

Sähköinen äänioikeusrekisteri ja sähköinen ääntentallennus on vaalipäivänä käytössä Lieksassa kaikilla neljällä äänestysalueella: Kolilla, Lieksassa, Pankakoskella ja Rantalassa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää asettaa vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat vuoden 2023 eduskuntavaaleihin ja määrätä niille puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan liitteen mukaisesti.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti asettaa vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat vuoden 2023 eduskuntavaaleihin ja määrätä niille puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan liitteen mukaisesti.
Lisätietoja	Hallintojohtaja Sari Leinonen, p. 040 1044 005, sähköposti sari.leinonen(at)lieksa.fi Hallintosihteeri Marika Hyvärinen, p. 040 1044 706 sähköposti marika.hyvarinen(at)lieksa.fi